

Industrijalni nepokoji vzemirja uradništvo.

SE POJAVLJAJO V VARNOSTI DRŽAV.

napetosti delavskih množic v določenem položaju.

Washington, D. C. — Vladnim delom delajo skrbi naraščajo, ki se pojavljajo v industrijskih državah. Statistični podatki dokazujejo, da stavka 150 tisoč delavcev.

Velika rudarska organizacija zahteva porisanje meze za 80 tisoč dolarjev.

Uradni virov je znano, da bodo delavci v sledečih industrijskih ali so pa pred stavko:

York:

Mornarski delavci 10,000

Delavci uniform 20,000

San Francisco:

Mornarski delavci 25,000

Delavci železniških delavci 3,000

Delavci:

Delavci železniških delavci 6,000

Delavci v bakrenih:

Delavci 15,000

Delavci v Kentucky in Tennessee:

Delavci 22,000

Delavci v Arizona:

Delavci v bakrenih:

Delavci 5,000

Delavci v:

Delavci 5,000

Delavci v:

Delavci 151,000

Delavci v:

Delavci 80,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

Delavci v:

Delavci 20,000

3,000 krojaških delavcev stavka.

DELAVCI NISO ZADOVOLJNI Z NIZKO MEZDO.

Njih zastopniki trdijo, da delodajalci ne drže besede.

New York, N. Y. — 3,000 krojaških delavcev, ki izdelujejo vojaške uniforme, je proglasilo stavko. V splošnem sodijo, da ne postane vladni pogajalni odbor aktiven, da zastavka od 15,000 do 20,000 krojaških delavcev, ki so organizirani v organizaciji Amalgamated Cloth Workers Union, ki izdelava uniforme za vojake in pomorščake.

Delavci tožijo, da je meza nizka, trdo delo in slabe sanitarne naprave. Zastopniki delavcev izjavljajo, da so kontraktorji prelomili svojo besedo, ki so jo dali, da obdrže stalno mezo pri vladnem naročilu.

David Oshinsky, glavni organizator pravi: "Velike neumnosti trdijo, v katerih dobe delavci manj kot polovico unijske lestvice, ki ne obtežijo vladnega pritiska in javne kritike, zdaj razširjajo svoje delavnice, da dobe še več naročil."

Delavci so se naveličali trdega dela za nizko mezo in nezadovoljnost je postala splošna med njimi.

Kontraktorji so prevzeli naročila, ki gredo v milijone dolarjev, od katerih bodo imeli profit, ki bo tudi štel milijone dolarjev.

Neki unijski odbornik se je izrazil, da je unija pripravljena delati sporazumno z vladnimi nadzorniki, toda delavci ne morejo čakati toliko časa, da bodo vse naročila izvršena.

Zdaj je več kot tretjina naročila izvršena in čas je, da delavci zahtevajo, kar jim gre.

KANDIDAT JE UBIL KANDIDATA.

Stanford, Ky. — Edward Hubbard, republikanski kandidat za šerifa, v okraju Lincoln, je ustrelil Smith Baughmana, demokratičnega šerifskega kandidata v prepričanju, da je prišel na prepiru radi politike. Preje sta bila prijatelja, politika ju je spremenila v sovražnika.

OBRAVNAVA PROTI REV. J. G. KELLY RADI UMORA.

Red Oak, Ia. — Obravnava proti rev. J. G. Kellyu, kateremu obtožnica očita, da je s sekro pobil vso družino v Villisi, je pričela. Umor je bil izvršen pred petimi leti.

Kelly je sedel skozi dve uri le nekaj čevljev proč od sekire, s katero je bil izvršen umor, ki je še umazana od krvi umorjenih žrtev, ne da bi se kaj vznemiril. Ko je Havner, državni prokurator za Iowa, prinesel sekiro in šel prav mimo njega, ni evangelist kazal najmanjšega vznemirjenja. Le enkrat je nekoliko ganil, ko je javni tožitelj Mitchell dvignil sekiro, da pokaže, kako jo je držal morilec nad žibelo, je Kelly ganil. Dvignil je desno roko, kot da hoče udariti, ali takoj se je nasmilil zopet nazaj in se pogreznil v to post.

Obravnava vodi državni prokurator Havner.

VLADA JE ZAPLENILA PŠENICO.

St. Louis, Mo. — Vlada je zaplenila pšenico, ki je stala nalozena v železniških vozeh v devetih državah in je bila pod nadzorstvom vlade. Zaseženih je bilo nad sto voz. Pšenico so razdelili med mlinarje.

učinkovati vojni davek in ga bodo skušale korporacije odlagati na delavstvo, prične šele pravi nepokoj, trdijo poznavalec razmer.

Dogodki v prihodnjih dvanajstih mesecih povedo, če so se ti ljudje zmotili.

Davčna predloga ostane najbrž nespremenjena.

ZASTOPNIKI OBEH ZBORNIC SE STRINJAJO Z NJO.

Konferenčni odbor se je zedinil glede poštne.

Washington, D. C. — Konferenčni odbor sprejme davčno predlogo tako, kot jo je osvojil senat.

Senatorji in kongresniki v konferenčnem odboru izjavljajo, da je predloga boljša, kot jo je sprejela zbornica. Izvzeti sta le dve manjši postavki, toda glasovali bodo zanjo, ne da bi ji dodali kakšne spremembne predloge.

O vojnem davku, kot ga je sprejel senat in ki dela največjo razliko med senatno in zbornično predlogo, pravijo, da bolj pravilno in primerno obdavi več podjetnike in veletrgovce kot davke, ki ga je določila kongresna zbornica.

Kitchin, vodja demokratov, ki je večkrat v zbornici izjavil, da je naklonjen obdavi onih, ki imajo največ dobička od vojne, se strinja s tem, da vojni profit obdavi za \$1,000,000,000, toda pri srečanju je bolj načen za obdavi v eno leto davka, ki ga je določila kongresna zbornica.

Glede poštne prvega in drugega razreda napravijo kompromis in postavka bo hitro rešena. Če bo poština povišana za oba razreda, tedaj bo vojni davek v celoti znašal približno 2,500,000,000 dolarjev.

Kongresnik Madden iz Illinois se je izrazil, da je senatna predloga boljša, kot jo je sprejela kongresna zbornica. On ne vidi razloga, zakaj bi biznismani protestirali proti vojnemu davku, in da je senat ravnal pametno, ko je črtal davek na godbene instrumente, filme itd., ker bi davek plačali tovarnarji.

ŽENAM JE PREPOVEDANO DELATI PONOČI.

Milwaukee, Wis. — Industrijska komisija je po večkratnem zasedanju izdelala zakonsko predlogo, ki prepoveduje ženam delati ponoči v tovarnah in perlinicah. Predloga je veljavna tudi za tovarne, v katerih izdelujejo municije za vladno, da tako preprečijo vsak poizkus za nočno delo.

Predloga dovoljuje izjeme le za sezonsko delo, n. pr. če žene delajo le par noči, prepoveduje pa stalno ponočno delo.

KOLIKO STANE PREHRANA TEV NARODNE ARMADE DNEVNO?

Washington, D. C. — Za prehranitev narodne armade 687,000 mož je potrebnih 3,500 glavnih kuharjev, da skuhaajo zanje potrebno jedilo. V vsakem taborišču bo 225 kuharjev. Vseh kuhinjskih pomagalec bo okoli 10,000. Hrana na vsakega moža je preračunjena na 42 centov. Vsak dan bo treba izdati \$288,540 za prehranitev 687,000 mož.

40 DNI V ODPRETEM ČOLNU NA MORJU.

Vancouver, B. C. — Haruhiko Šioga, kapitan japonskega parnika "Kotšira Maru", je blodil 40 dni v odprtem čolnu na morju. S sabo je imel 16 mornarjev. Parnik je nasedel na kletki pri otoku Amčitka, ki se nahaja med zapadnimi Aleuti. Z rešilnim čolnom je priplul v zaliv Ikeda, otok Queen Charlotte, Britska Kolumbija.

Zadnji teden so bili skoraj brez jedi in na potu so prestali hude viharje.

V zgodovini je poznano malo takih vrlih mornariških činov.

OXMAN PRIDE NA ZATOŽNO KLOP.

San Francisco, Cal. — Obravnava proti Frank Oxmanu, ki je obtožen, da je hotel podžigati priče, da pričajo po krivem, je pričela.

Smrtna obsodba Mooneyja potrjena.

PROTESTA ORGANIZIRANA GA DELAVSTVA NE UPOŠTEVAJO.

Priziv odklonjen, čeprav sta ga priporočila predsednik in sodnik, ki je vodil obravnavo.

San Francisco, Cal. — Thomas J. Mooneyju, obsojenemu na smrt na obtožbo, da je zapleten v dinamični napad na demonstracijo za vojni pripravljajanje, je odklonil priziv za novo obravnavo.

Najvišje državno sodišče je priziv odklonilo, kljub temu, da je predsednik Wilson apeliral na guvernerja Stephensa, da intervenira ali da odloži eksekucijo smrtne kazni na delavskem voditelju, dokler ni obtožba od strani zagovornikov preiskana, da so Mooney in štirje obtoženci žrtve velike zarote nedolžni, ki je rodilo podžiganje trgovske zbornice in železniških družb v San Franciscu.

Če guverner ne ustavi eksekucije v zadnjem trenutku, bo Mooney obsojen, čeprav je dokazano, da pride Frank C. Oxman, glavna priča proti njemu, na zatožno klop, ker je nagovarjal priče k krivi prisegi.

Višji sodnik Franklin A. Griffin, ki je vodil obravnavo, ko je bil Thomas Mooney pred porotniki, je priporočil državnemu prokuratorju Webbu, da prizna zmoto pred najvišjim sodiščem. Webb se je izrekel za novo obravnavo in je napravil v tej stvari tehničen predlog, priznavajoč, da razkrinkanje Oxmana po zagovornikih opravičeno, da se obsodba razveljavi.

Delavci v Ameriki in Evropi so bili ogorčeni vladne zarote, ki je imela namen pet delavskih voditeljev in eno ženo spraviti na večala ali v ječo. Obsodba Warren K. Billingsa v dosmrtno ječo, ki je bila potrjena od najvišjega sodišča, in Mooneyja je povzročila diplomatske izmenjave med Rusijo in Združenimi državami.

Iz Petrograda so poslali v Washington apel, da pravilno postopajo z Mooneyjem.

Delavske organizacije v Združenih državah so pošiljale apele, naj nepristransko ravnajo z njimi.

Israel Weinberg in Edward Nolan še nista imela obravnave, kljub temu je mogoče, da pride Rena Mooneyjeva še enkrat pred porotnike, dasi pravno je bila po desetletni obravnavi oproščena. Javni tožitelj Charles M. Eickert, orodje inkorporiranih interesov v San Franciscu, je zagrozil, da jo še sedemkrat postavi pred porotnike.

ČIN BLAZNEŽA.

St. Louis, Mo. — 52-letni Italijan John Epen je dejal svoji ženi, da bi bil brhek vojak, če bi ga vzeli v armado. Njegova 46letna žena se je smejala tem bahavim besedam. Epen je pograbil samokres in ustrelil svojo ženo. Po tem blaznem činu je zbežal in se skrčil v kamolomu, kjer so ga kmalu prijeli.

VOJAK UMEL ZA POŠKOD. BAMI.

Fort Sill, Okla. — Ko so se splašali artilerijski konji na pašniku, je prostak Miha Vernerec dobil tako težke poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer je kmalu umrl.

Prostak Joseph Lawrence je bil na mestu ubit, deset nadaljnjih vojakov je pa dobilo poškodbe, od katerih so trije zapustili bolnišnico.

VREME.

Danes lokalni deževni nalivi v Illinoisu, v temperaturi ne bo spremembe; lahki spremenljivi vetrovi.

Solnčni vzhod ob 5:29 a. m., solnčni zahod ob 6:02 p. m.

Kornilova vojaška revolta izigrana.

KORNILOV ZDAJ PROSI MILOSTI.

Vlada ga prepusti vojnemu sodišču, da odloči o njegovi usodi.

Petrograd, 14. sept. — Kornilova vojaška revolta, najkrajša v zgodovini narodov — trajala je samo dvaindeset ur — je končana. Ko je videl Kornilov večer, da se mu je izneverila takozvana "divja divizija", se stoječa iz kavkazskih mohamedancev, ki so mu bili najbolj udani, je videl tudi konec svojega rebeljona. General Aleksij, ki je postal šef generalnega štaba, je sporočil Kornilovu, da je njegova armada zajeta od vseh strani in da je najboljše, če se uda. Kornilov je bil pri volji pod pogojem, če se mu ne zgodi nič žalega, toda Kerenjski je zahteval, da se mora udati brez pogojev. Pozneje je uporni general sporočil Aleksiju, da se njegove čete udajo brez pogojev, a zase je prosil, da mu jamčijo za življenje. Sinoči je bil Kornilov v Mohilovem, ko so se vsilila pogajanja za njegovo kapitulacijo, a kje je danes, se še ne ve.

Petrograd, 14. sept. — Uradna brojavna agentura javlja, da vlada ne bo posredovala v prilogo Kornilovega pomiloščenja, temveč ga prepusti vojnemu sodišču. Minister notranjih zadev Avsenkijev je dejal, da je zločin Kornilova prevelik, da bi se mu tako lahko odpustilo; povzročil je, da je bila ruska armada tri dni brez pravega vodstva in vladnega velika nevarnosti. Vlada bo zdaj stala vsa, da prepreči vsak nadaljnji upor, ako bi se pojavil, in posvetila bo vse militaristično moč proti nemški invaziji.

Kodanj, Danska, 14. sept. — Iz Petrograda poročajo, da se je Kerenjski kabinet razdvojil vlad vprašanja, kakšna kazen naj zadene upornega Kornilova, ki se je podal. Kakor izgleda, so kadetski ministri za pomiloščenje, oziroma da se Kornilovu ohrani življenje, medtem ko so socialisti s Kerenjskim za ostro kazn. Ker Kerenjski noče odnehati, so štirje ministri — Nekrasov, Tereščenko, Piješčonov in Černov — resignirali. Vest še ni potrjena. Ako je ta vest resnična, potem je konec začasne koalicijske vlade.

Druge vest pravi, da bo Kerenjski izročil generalu Aleksiju vrhovno poveljništvo nad armadami. General Ruski je imenovan poveljnikom na severni in general Dragomirov na zapadni fronti.

Petrograd, 14. sept. — Kerenjski je zopet srečno izpeljal Rusijo iz največje krize, ki se je pojavila izza revolucije. Civilna vojna ob času nemškega napada od Rige bi bila največja nesreča, ki bi mogla zadeti Rusijo, toda Kerenjski je odvrnil nesrečo. Kolikor je do zdaj znano, je revolta končana brez kapljice krvi. Privatno sicer poročajo, da je bilo nekaj prask v Lugi, toda uradno ni potrjeno.

Kerenjski je porazil upornega Kornilova z demonstracijo oborožene sile in deloma s kompromisom. General Aleksij, ki je večer posredoval med vlado in rebelnimi četami, je sporočil zadnjim v imenu Kerenjskega, da je provizorična vlada pri volji uvesti nekatere reforme v armadi, ki jih zahteva Kornilov; to je mnogo pomagalo.

Najznačilnejše pri vsem tem je pa dejstvo, da so ravno med grozečo civilno vojno armado na fronti oživele in pričele ofenzivo, kakor da bi hotele oprati sragoto Kornilovega upora. Seveda od Rige so ruske čete vrgle Nemce nazaj in reokupirale nekaj pozicij. Ravno tako so Rusi v ofenzivi tudi v Bukovini in na Rumunskem.

Kornilova so smatrali za mogočnega notranjega sovražnika, toda Kerenjski je bil močnejši, ker

(Dolje na 3. strani, 2. kolona)

Avstrijci so v protiofenzivi na Goriškem.

BITKA DIVJA ZA POSEST GABRIELSKO GORE.

Ruske čete so v ofenzivi in napredujejo proti Rigi.

London, 14. sept. — Vesti iz italijanskega bojišča govore, da je avstrijski general Keves odprl mogočno protiofenzivo na soški fronti. Središče bitke je gora Sv. Gabrijele. V Rimu priznavajo, da so Avstrijci potisnili Italijane z nekaterih pozicij na gori. Gabrijeleška gora je glavna točka, za katero se že tepejo par tednov. Italijanski general Cadorna ne more dobiti čvrste kontrole nad Banjšico in prodirati v čepovansko dolino, dokler ne osvoji te gore.

Rim, 14. sept. — Vojni urad danes javlja: Severnoitalijsko od Gorice je sovražnik, pojačan s mnogimi enotami, napadel z veliko silo naše linije na Gabrijeleški gori. Avstrijci so imeli uspeh v sprednjih pozicijah, toda naše glavne čete niso mogli ganiti. Na tirolski fronti smo odbili nekatere lokalne napade.

Dunaj čez London, 14. sept. — Vojni stan poroča: Izid enajste bitke ob Soči, ki se je pričela 17. avgusta, je sledeči: Na Krašu so Italijani okupirali vas Selo. To je ves uspeh, ki ga ima. Zakope, ki smo jih izgubili začasno na južnem krilu Kraša, smo dobili nazaj. V vipavski dolini in blizu Gorice niso Italijani dobili niti pedu zemlje. Na planoti Banjšice in Sv. Duha so Italijani imeli uspeh. Tam smo se usmaknili dva do sedem kilometrov na petnajst kilometrov dolgi fronti. Novotnik pa kljub vsemu svojem naporu ni prišel dalje, čeprav je do (Dolje na 3. str., 1. kol.)

ZADNJE VESTI.

VODJA KORNILOVE ARMADE SE JE OBSTRELIL.

Petrograd, 14. sept. — General Krjukov, napovednik Kornilove armade, se je po avdiciji pri Kerenjskiju, ko je izvedel, kakšna usoda ga čaka, vrnil domov, nastavl samokres in sprožil. Rana ni smrtno nevarna.

VELIKA STAVKA VISI V ZRAKU.

San Francisco, Cal., 14. sept. — V pondeljek mogoče zastavka do 24,000 organiziranih kovinskih delavcev, če ne pride do sporazuma.

ZAROTNIŠKO DELO PREPREČENO.

Montevideo, Urugvaj, 14. septembra. — Urugvajski pomorščaki, ki so šli danes na vse nemške ladje, so se zasedli v luki, kar je vlada izvedela, da jih namerava je Nemci potopiti.

TAJFUN NA KITAJSKEM.

Washington, D. C. 14. sept. Tajfun je poškodoval ameriški konzulat v Amoji, na Kitajskem. Več domačinov je ubitih.

ITALIJANI SO ZASEDLI DOL.

Washington, 14. sept. — Talijanske posilništvo izjavlja, da so italijanske čete zasedle vrh Dola in da zdaj zasedujejo pobočje in vrh sv. Gabrijele.

CENTRALNE SILE SO ODGOVORILE PAPEŽU.

Rim, 14. sept. — V dobro informiranih vladnih krogih govore, da je papež prejel odgovor od centralnih sil na njegovo noto. Odgovor je naklonjen "absolutni neodvisnosti Belgije", zahtevajoč, da ostane Belgija "neodvisna od vsake vojaške in komercialne svezve."

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2687 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4635.

Datum v klepanju n. pr. (Avgusta 31-17) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PROFITARJI HOČEJO KOVATI DIVIDENDE IZ OTROŠKEGA DELA.

Te dni je došla vest iz Greensbora, N. C., da je zvezni sodnik Boyd proglasil Keating-Owenov zakon za varstvo otrok neustavnim. Kapitalistično časopisje je prineslo le brzoglavne vesti o tem dogodku, vzdrazilo se je pa večinoma komentarija, ki bi moralo obsoditi početje nikdar sitih profitarjev, ki jih ni sram, da se imajo za svoje bogastvo zahvaliti drobnim prstkom otrok, ki sodijo v šolo in ne v tovarno.

Prva vest pove, da je neki Robert H. Dagenhart vprašal na zveznem sodišču sodnika Boyda za sodnijsko prepoved, ki naj prepove neki kompaniji odpustiti njegova sinova Reubena in Johna od dela na podlagi zveznega zakona za varstvo otrok. Sodnik je ugodil prošnji.

Zvezni zakon za varstvo otrok prepoveduje delodajalcem sprejemati otroke v delo, ki še niso dosegli štirinajstega leta, za otroke med štirinajstim in šestnajstim letom pa določa osemurni delavnik. Če se delodajalec ne ravna po zakonu, so njegovi produkti izključeni iz meddržavne trgovine. Reuben Dagenhart je pod šestnajstim letom, John Dagenhart pa pod štirinajstim. Oče otrok je dejal, da ima pravico do mezde otrok, dokler ne spolnijo 21 leta, zakon države Severne Karoline pa dovoljuje enajsturni delavnik. Sodnik je razsodil, da ima Reuben pravico delati več kot osem ur na dan, Johnu je pa dovoljeno delati v tovarni, ker dovoljuje državni zakon.

Takoj dan kasneje je došla brzoglavka iz Washingtona, da apelira državni pravdnik na najvišje zvezno sodišče, ki mogoče izreče svojo razsodbo še v jesenskem zasedanju. Uradniki niso preveč vznemirjeni radi razsodbe nižje instance, ker služi le za pot, ki vodi do hitrejših odločitev na višjem sodišču. Uradniki v justičnem departmentu ne dvomijo o ustanovitvi zakona in so prepričani, da mnoge razsodbe najvišjega sodišča kažejo, da zmaga vlada.

Tako se glasi suho poročilo o dogodku.

V splošnem so delavci pričakovali, da bo peticija za sodnijsko prepoved vložena v bolj južnih državah, v katerih so bombažni baroni absolutni gospodarji, ki množe svoje bogastva od dela, ki ga proizvajajo nežni prstki šolskoobveznih otrok. Dogodek dokazuje, da so se izkoriščevalci otrok premislili in so stvar spravili pred sodišče v Severni Karolini, da uničijo postavbo za varstvo otrok. Ampak dogodek nam pripoveduje še nekaj drugega. Jasno nam pove, da najnesramnejši in najlakomnejši izkoriščevalci živijo v južnih državah. Sami ne izvršujejo najmanjšega koristnega in produktivnega dela za človeško družbo. Njih soproje, hčere in sinovi večinoma lenarijo in živijo udobno življenje kot ob času, ko je bila sužnost zamorcev še postavna reč. Telesna sužnost zamorcev je sicer odpravljena, uvedena je pa najbrutalnejša kapitalistična sužnost, ki nima para v civiliziranem svetu. Skoraj vse države v Uniji so s postavami omejile izkoriščanje otrok in se izrekle, da otrok sodi v šolo in ne v tovarno. Le tam na jugu je še nekaj držav in gospodarji v teh državah še vedno živijo v tradicijah suženjske dobe, ko so imeli pravico izkoriščati in prodajati človeka kot navadnega vola, če so človeku rekli suženj. Imeli so oblast nad suženjsko družino. Očeta so lahko pridržali doma, mater prodali v sto milj oddaljeno mesto, otroke pa še v bolj oddaljen kraj. Potomci teh gospodarjev še živijo v teh suženjskih tradicijah in si domišljajo, da imajo pravico izkoriščati otroke delavcev, ko nehajo plezati po tleh in prično hoditi. Tako mora biti mišljenje izkoriščevalcev v teh južnih državah, saj drugače je nemogoče, da nastopijo proti Keating-Owenemu zakonu za varstvo otrok. Le človek, ki nima duše, nima srca za svojega bližnjaka, kateremu ni mar, če tisoče ljudi pogine v revščini, mukah in trpljenju, je tako nesramen in predrzen, da v dvajsetem stoletju zahteva, da sme brezmejno izkoriščati otroke delavcev. Nesramni požrešni in lakomni so izkoriščevalci delavcev po vsem svetu, med najnižje in najbolj lakomne

med lakomnimi izkoriščevalci pa spadajo izkoriščevalci, ki s predrznim in nesramnim čelom v času svetovne vojne za demokracijo zahtevajo, da imajo neomajano pravico do izkoriščanja delavskih otrok.

Prepričani smo, ko pride vprašanje ustavnosti Owen-Keatingovega zakona pred najvišje sodišče v Washingtonu, da sodišče izreče, da je duševni, moralni in telesni razvoj otrok za Združene države mnogo važnejši in pomembnejši kot interesi bombažnih baronov v južnih državah, ki si domišljajo, da je potomcem nekdanjih suženjskih baronov uvokovečena pravica do izkoriščanja otrok do konca sveta.

DOPISI.

Marysville, Mont. — Prosim malo prostora v priljubljenem listu Prosveta. Gotovo ni bilo še dopisa iz tukajšnje naselbine, kar pa ni čudilo, zakaj tukaj ni Slovencev, razen par družin. Sedaj nas je tukaj nekaj članov SNP. Vsi pa, kolikor nas je, smo prišli zaradi štrajka iz Butte, odkoder nas je pognala Anaconda Copper Co., ki je rajše zaprla svoje rudnike kot pa nam pripoznala naše zahteve.

Sedaj pa hočem nekoliko opisati ta hriboviti kraj, v katerem se sedaj nahajam in kateri je le malo ali skoro nič znan. Med hribi se nahaja že nad 40 let stara naselbina Marysville, obdana s hribi od vseh strani, poraščenimi s sto in tudi večletnimi smrekami, jelkami in drugim različnim drevjem. Pod hribi nahajajo se rudniki, kateri vsebujejo zlato. Razum enega, počivajo vsi. Rudnik, ki obratuje z mlino vred, je v mestu in se imenuje St. Louis Mine. Ime kompanije pa mi ni znano. Drugi rudniki se nahajajo na hribih, kakor v kakšnih nemških Alpah; oddaljeni so tri milje od mesta in v enem sem sam zaposlen. Ti spadajo k Barney King družbi. Ta družba lastuje omenjene rudnike z mlino vred in z mnogimi "klemi" po hribih. Dela se s polno paro po vseh teh rudnikih, ali le do 20 mož na "klem".

O lepoti kraja ne morem pisati, ker je pravzaprav ni. Kraj je kakor za ubežnike, ker je res težko najti človeka, ki se enkrat zakopne v te hribe. Mislim, da bi nas še Gajžila s svojim "luftšifom" težko našel. Kamor pogledaš, ne vidiš drugega kot hrib za hribom. V dolinah med hribi so naseljeni farmerji, ki se pečejo največ z živinorejo. Živina je prav lepa, samo precej divja, ker malokdaj vidi drugega človeka kot svojega gospodarja.

Mesto Marysville je stara, toda mala naselbina s tremi gostilnami, par trgovinami in cerkvijo, brez katere ne more biti. Nimajo pa stalnega "gospoda". Delo je lahko dobiti, toda hriboviti kraj se navadno vsakemu hitro zamuri, pa jo odkuri nazaj, odkoder je prišel. Končujoč pozdravljam vse zavedne rojake, raztresene širom Amerike, posebno pa še člane SNP. J.

Frank Widerwohl.

Glencoe, O. — Zmujen sem odložil kramp in lopato in prilazil iz temnega premogokopa na svetlo. Če človek dan za dnevom, tedno za tednom, spravlja na površje črni demant za gospode kapitaliste, si sme pa tuhtati tudi vzeti kak dan poetika in razvedrila zase. Pa sva jo mahnila s prijateljem v Cleveland na koncert jugoslovanskih pevskih društev. Zveza ni poslala naznanila menda niti Prosveti, niti Prepletarju — vsaj čital nisem nič — kljub temu nas je šlo samo tri Glencoe cel duet, gotovo pa bi jih šlo na koncert še več, ne le od tu ampak tudi od drugod, da je bila stvar še bolj razglašena.

Petje je bilo krasno, naravnost čarljivo. Če bi Slovenci oziroma Jugoslavlani ne imeli nič drugega, imamo krasno našo pesem, s katero se lahko postavimo pred celim svetom. Najbolj od srca, mi je šla nova Prešernova: "Colnič po morju plava, nezvesta bodi zdrava..." Ni pa ganila samo mene, ampak celo pl. Gajžila si je brisal solze z belim robcem! Pa saj ni čudno, ker pesem tako imenitno izraža čustva starih pečlarjev kot sem jaz in Gajžila.

Zabava izven koncerta v vedno veseljem in nad vse gostoljubnem Clevelandu je bila vsestranska in velezanimiva. Razen mnogih clevelandskih znancev in prijateljev našel sem tudi rojake iz Chicago, Toneta iz Cleora. Cvetik in solnčnih rož je bilo v izobilju

in bil sem vesel, da sem jih smel vsaj pogledati in občudovati s primerne daljave. Vsak seveda ni tako srečen, da bi jih smel trgati!

V Clevelandu sem se sešel tudi z mojim nečakom John Zlembergerjem, katerega nisem videl dolgo vrsto let, od takrat ko je šel plezal po maternem naročju. V teh dolgih letih je zrasel v možaka, ki je odslužil neizogibni avstrijski komis, sedaj pa se pripravlja, da gre služiti strica Sama. Nekateri ljudje so res "srečni"! — Rad bi bil obiskal več mojih clevelandskih prijateljev, pa ni bilo časa na eni ali na drugi strani. Posebno rad bi bil posejtil Mr. in Mrs. J. Zalokar, pa ju nisem mogel nikdar dobiti, ker sta bila tako zelo zaposlena na vseh straneh. Čas je v tem potekel in vrniti se je bilo treba pa prijeli zopet za lopato in kramp.

Članom in članicam S. N. P. J., priporočam, da podpirajo in glasujejo za iniciativni predlog društva Naprej št. 5, da se vrši sedma redna konvencija S. N. P. J. v Clevelandu, O.

Nace Zlemberger.

Milwaukee, Wis. — Naznanjam članom in članicam društva "Sloga" št. 16, in "Venera" št. 192, SNP. J., da je "Slovenska Narodna Podporna Jednota" dobila poslovnicu za državo Wisconsin. Sedaj lahko sprejemamo nove člane in članice in vstanovljamo nova društva.

Radi tega na delo bratje in sestre tiramo med nečlani, da pristopijo k "Slovenski Narodni Podporni Jednoti." Ta organizacija je največja in najmočnejša slovenska podporna organizacija v Ameriki.

(3x).

Fred Perko, tajnik.

Collinwood, O. — Mimil je drugi koncert jugoslovanskih pevskih društev in splošna sodbja je, da je dobro izpadel. Ko smo se drugi dan zopet sešli na konferenci, morali smo rešiti več točk za prihodnje delovanje in tretji koncert. Za prihodnji koncert smo določili mesto New York, čas pa mesec september 1. 1918. Če se bo vršil in kako bo izpadel je seveda stvar prihodnosti; veliki mladim fantov, navdušenih p. evec je namreč poklicanih k stric Samovi armadi. Od tukajšnjega pevskega društva Soča odidem dne 19. septembra trije in sicer: Joe Drun, Anton Cek in John Matjazič. Razen nas treh o. dide še več drugih Slovencev, katerih imena pa ne vem navesti. Tudi iz Clevelanda odide več slovenskih fantov, med njimi tudi naš znan Janko Rogelj, Joe Oražen itd. Ne vem kako se bo naš Janko poslovil od solnčnih rož in erikah jezerskih nimf. Nedavno sem ga videl, kako je skrivaj v nekem kotu pretakal solze, debele kot gorenski hob. Seveda tega ni storil od strahu pred vojašino, saj je korajžni fant, ampak nimfe mu gredo po glavi! Pričakuje baje z vso gotovostjo, da ga prideli iz zrakoplovne oddelke, ker se je tako posušil, da bo veter vse skup nesel brez grolina. Veseli me pa, da gremo skupaj in bržkone se nam pridruži tudi lingvist iz Pennsylvanije. Ravno ko to pišem dobil sem poziv od Jankota, da naj pridem z mojnimi prijatelji, ki ne pojdejo k vojakom, da bodo vlekli zobotrebe. Kteri potegne najdaljšega, njemu ho izročil v varstvo svojo solnčno rožo. Enkrat so ha je že poskusili to loterijo in sreča je iskala prijatelja J., ki pa je odklonil, češ da ima preveč posla s časopisjem. O priliki koncerta pevskih društev jo je baje ponujal v varstvo Gajžila, ki se je ti isti čas mudil v Clevelandu, pa baje ni maral tega "trubelna." Češ, kako bi potem obiskoval solnčne rože po zapadu. (Gajžila pravi, da ni nič res! Op. pom. ured.)

V tukajšnji naselbini se je začela širiti ideja za združenje malih kulturnih društev, kot pevskih, dramatičnih, sokolskih in tem podobnih. Ideja je vsega vpoštevana vredna v teh kritičnih dneh. Od vsakega teh društev bodo pobrali k vojakom po več mladih članov in tako utegne eno ali drugo propasti. Ako pa se združijo, jim je obstanek zagotovljen. Polagoma — a se bodo že zopet dohile nove moči.

Koncem dopisa pozdravljam vse člane S. N. P. J. in posebej še vse dopisnike Prosvete. Vsi oni, ki odrinejo k vojakom pa naj tudi v službi strica Sama ne pozabijo na Prosveto in na S. N. P. J. in naj ne pozabijo da so Slovenci.

John Matjazič.

Navadni in oslovski kašelj.

Navadni kašelj ni bolezen, temveč je le znak bolezni, ter nam kaže, da se je pričelo vnetje v goltaneu, jabolku, sapniku ali v bronhijah, ki se odepljajo od sapnika. Pri vsakem vnetju se napravila mnogo sluzi, ki jo občutita sapnik ali bronhija kot tujo snov, ker oba služita edinu namenu — zračnemu prehodu. Vsled tega povzročuje sluz kašelj. Kašelj je smotrna reakcija našega telesa, ki se izvrši brez naše volje; telo hoče izločiti iz sapnika vse, kar ne spada vanj.

Veliko bolezni je združenih s kašljem; navadno prehlajenja, vnetje nosnih sluznic, goltaneu, jabolka, potem influenca, ospice, pljučna jetika. Pri vseh teh boleznih je kašelj znak poleg mnogih drugih. Pri oslovskem kašlju pa je ravno kašelj, ki se od navadnega temeljito razločuje, bolezenska slika. Oslovski kašelj je poseb in vrste nalezljiva bolezen otroške dobe. Razširja se le od osebe do osebe, neposredni prenos bolezni po predmetih, po tretji osebi, silno redek. Izven človeškega telesa pogine trup oslovkega kašlja zelo hitro, kakor trup ospice, medtem ko se prenese škrlatinka, davica tudi po predmetih, ki jih ni bi bolnik. Seveda se tak slučaj pri oslovskem kašlju dogodi semterje, a je zelo redka izjema.

Inkubacijski čas otroškega kašlja, to je oni čas, ko je trup še v telesu, a ni še dovolj močan, da bi povzročil pravi izbruh bolezni, traja pet do deset dni. Potem sledi čas, v katerem ima bolnik vse znake bronhialnega katara: pokašljuje, telesna toplota naraste, a ne zelo. V tem času se še ne more spoznati prave bolezni. To traja približno 14 dni. Za tem pa se pojavljajo znaki, iz katerih se že lahko sklepa na posebni značaj nastopajoče bolezni. Otok ne pokašlje več kakor pri navadnem bronhialnem kataru; temveč kašlja več časa skupaj. Po teh napadih se počuti otrok popolnoma dobro in tudi ne napravljata vika bolnika. Telesna toplota je normalna; kdor torej ne sliši tega posebnega kašlja, ta niti ne ve, da je otrok bolan. Čimbolj napreduje bolezen, tem pogostejše se pojavljajo napadi kašlja, tem krajši so odmori med napadi. Oslovski kašelj se razlikuje od navadnega kašlja tudi v tem, da otroci bruhaajo sluz pri oslovskem kašlju. Večkrat izbruhaajo tudi zavrite ječi. Oslovski kašelj se sliši tudi vse drugje kakor navadni kašelj. Med napadi vdihava otrok zrak na tako čuden način, nastane neki raskavšum, da se po tem takoj spozna oslovski kašelj. V težkih slučajih se ponavljajo krčeviti napadi kašlja in vdihavajo zrak z raskavim šumom, tako naglo, da otrok vidno slabi in hujsa. V teku 24 ur ima otrok 30 do 40 napadov, ali še več. Odmori postanejo vedno krajši, otrok ima vedno manjši čas, da bi se odpočil. V takih težkih slučajih mora dati zdravnik otroku omamljiva sredstva, da mu podaljša čas miru. Pri oslovskem kašlju dostikrat zateče jezikova vez in sicer zato, ker se zadeva jezik pri kašljanju ob spodnje zobe in dobi rane. Po tem znaku skoraj najlažje spozna oslovski kašelj. Med kašljanjem postane bolnik v obrazu močno rdeč, izgleda zabrekel, ker zastaja med napadom kri po žilah. Večkrat tudi krvavi iz oči, iz nosa, včasih se ulije kri tudi v možganih, kar je silno nevarno.

Najhujši krčeviti kašelj traja 6 do 8 tednov, potem pojema in vrtide v navadni kašelj. S tem je bolezen prestana, le včasih se zgodi, da pritane, posebno pri dojenčkih, še pljučnica. Posledica je smrt. Zoper oslovski kašelj znamo pravzaprav nobenega zdravila, ki bi okrajšalo bolezen, razglašajo vsako leto kakšno sredstvo, ali niti eno ne. Zdravniki uporabljajo najmanj, ki olajšuje napade. Kašelj zelo grenak, za najočnejšo z evkinom ali aristok. Ta dva preparata se ne smeta ko hitro, zato se ne običajno njiu grenki okusi se morajo pri oslovskem pred vsem zavarovati prehlajenjem. Ako nimajo gredo lahko na prosto. Kzen dolgo traja, zato ni je otrok neprenehoma v Prememba zraka učinkuje krat zelo dobro, otroci ne po več ur na dan zunaj, tam, kjer je toplo. Kdor ima za otroka z oslovskim dve sobi na razpolago, ima posebno spalnico, naj bodo okna ves dan odprta, zvečer naj se segreje 17 stopinj Celzija. Zrak ne ti prešuh. Na prepihu ne boli otrok. Bolni otrok kor ne sme priti v dotik z vimi otroci, ker skoraj ne lezljiva bolezen se ne preko naglo kakor oslovski. Odrasli malokdaj dobi to

smrt. Zoper oslovski kašelj znamo pravzaprav nobenega zdravila, ki bi okrajšalo bolezen, razglašajo vsako leto kakšno sredstvo, ali niti eno ne. Zdravniki uporabljajo najmanj, ki olajšuje napade. Kašelj zelo grenak, za najočnejšo z evkinom ali aristok. Ta dva preparata se ne smeta ko hitro, zato se ne običajno njiu grenki okusi se morajo pri oslovskem pred vsem zavarovati prehlajenjem. Ako nimajo gredo lahko na prosto. Kzen dolgo traja, zato ni je otrok neprenehoma v Prememba zraka učinkuje krat zelo dobro, otroci ne po več ur na dan zunaj, tam, kjer je toplo. Kdor ima za otroka z oslovskim dve sobi na razpolago, ima posebno spalnico, naj bodo okna ves dan odprta, zvečer naj se segreje 17 stopinj Celzija. Zrak ne ti prešuh. Na prepihu ne boli otrok. Bolni otrok kor ne sme priti v dotik z vimi otroci, ker skoraj ne lezljiva bolezen se ne preko naglo kakor oslovski. Odrasli malokdaj dobi to

Ameriške ve

ZAKON ZA ZAVAROVANJE VOJAKOV SPREJE

Washington, D. C. — Zvalna predloga za vojaško sprejeta v zbornici. Oficirje imajo enake pravice, vsak vojak se lahko zavaroval \$10,000 posmrtnine in plačilo \$8.00 prispevka za tistlarjev zavarovalnine.

Predsednik Wilson se je niti, da se posmrtninska zavarovalna zviša od \$5,000 na \$10,000 in njegovo načelo je v originalni predlogi je smrtninska zavarovalnina na \$10,000, toda zavarovalniških družb so vili tak pritisk na kongres, da je znižal zavaroval \$5,000.

Če je vojak ubit, umrje ne smrti ali če je pobah trajno, tedaj so osebe, ki odvisne od njegovega zasli, pravičene do odškodnine do \$70 na mesec.

Pohabljeni vojak je op do odškodnine \$40 do \$100 na mesec.

kovega zaslužka, velja za osebe, ki so odvisne o lestvica:

Vdova \$35; z enim otrokom \$45; z dvema otrokoma \$52 vsakega nadaljnega otroka \$10 na mesec.

Otrok brez matere \$20; troka \$35; trije otroci \$42 vsakega nadaljnega otroka \$10 na mesec.

Mati-vdova \$30 na mesec. Odškodnina za vdovo po boje se omoži.

Odškodnina za pohabljenjake in pomorske: Če nima žene in otrok ima ženo \$55; če ima ženo otroka \$65; če ima dva otroka \$75. Ako nima žene otroka \$50; \$10 za vsakega od dveh otrok; mati in če je odvisna od nje posebej \$10.

Ranjeni vojak, ki potre postrežnico, dobe posebej sečno.

Vojak, ki zgubi obe roki ali oči, je opravičen do \$10 sečne odškodnine.

UBEŽNI KAZNENCI SO VERNILI.

Jackson, Miss. — Pred dnevi je pobegnil Bob Wadfarme za kaznenec. Pa treh se je vrnil in dejal, da je iskal svojo družino v okrajcoln.

Lester Black je v družbi drugih kaznenec pobegnil v marec na kapitol dvorišču. Tri kaznenec se je vrnil tudi Black zdaj se je v dejal, da je dovoljno in je dejal, da je ljbi predsediti svojo kazn. Času je bil v Texasu in Me

VILLA SE HOČE PODA

Juarez, Mex. — La Le mehiški dnevnik, prinaja v Francisco Villa pisa g. Francisko Murgaji, poročila severovzhodnega pasa, da, če mu osebno obljubi izčenje. Villa se nahaja v

Boj na evropskem bojišču.

(Nadaljevanje s prejšnjimi)

Ruska ofenziva. 14. sept. — Vojni petrogradski listi objavljajo: Nad Rigo napreduje ruska ofenziva. Naše čete in se bore v smeri proti Rigi. Na obrežju smo izgubili 48 divizij vojaštva na 20 kilometrov fronte. Na obrežju pa so okrog 230.000 ujetnikov, med katerimi je 20.000 ujetnikov, torej blizu četrte milijona.

Praske na zapadni fronti. 14. sept. — Uradno javljajo, da so Francozi zdrobili prejšnjo noč več nemških napadov v Šampaniji in Alzaciji. Angliji so ujeli nekaj Nemcev v Lensu. Na belgijski fronti je bila prejšnje noči silovita topniška bitka. Na verdunski fronti se ponavljajo artilerijsko bojevanje.

Boje iz inozemstva. 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

Luxburg mora bežati. Buenos Aires, 14. sept. — Grof Luxburg, nemški poslanik, katerega je argentinska vlada dostavila v sredo potni list vsled zločinov švedske korešpondenčne zveze, se danes pripravlja na odhod. Kdaj in kod bo šel, je tajnost. Vse se, da bo bežal v Asuncion, glavno mesto Paragvaja, od koder pojde v Nemčijo. Luxburg je namreč poslanik tudi za Paragvaj.

NOVE LUMPARIJE NEMŠKE DIPLOMACIJE V MEHIKI.

Washington, 14. sept. — Dr. zavni tajnik Lansing je včeraj obelodanil nov dokaz, kako Nemčija izrablja švedske diplomate v neutralnih državah. Nova odkritje, ki je prišlo hitro za argentinsko afero, se nanaša na nemškega poslanika Eckhardta v Mehiki in prihaja v obliki pisma, ki ga je pisal Eckhardt bivšemu kancelarju Bethmanu Holwegu. Pismo ima v prevodu sledečo vsebino:

„Cesarska legacija v Mehiki.

Njegovi ekselenci cesarskemu kancelarju:

Gospod Folke Cronholm, tukajšnji švedski poslanik, je pokazal že od svojega prihoda semkaj, da simpatizira z Nemčijo in je tudi stopil v tesno zvezo z našo legacijo. On je edini diplomat, po katerem se lahko dobe informacije iz sovražnega tabora. Vrhutega deluje on kot posredovalec za očiščeno diplomatično zvezo med našim poslaništvom in Vašo ekselenco vsled česar je prisiljen iti v vsakem slučaju osebno sam v brzojavni urad, večkrat tudi pozno v noč, da dostavi brzojavke. Cronholm je bil prej v Pekingu in Tokiju in je odgovoren za preliminarne odgovore, ki so morali biti izvršeni v vsakem slučaju glede na zastopstvo njegove države. Preden je prišel v Mehiko, je bil generalni konzul v Hamburgu. Gospod Cronholm ima doslej samo kitajski red, ne pa švedskega. Priporočam Vaši ekselenci, da predložijo njegovo ime pred njegovo cesarsko veličanstvo v svrhu, da mu cesar podeli kromski red drugega razreda. Iz razloga, da stvar ne povzroči nobenega suma, na mestu, da ostane stvar popolnoma tajna, dokler ne mine vojna, ako bo namreč uslišan moj nasvet. To se pravi, da o odlikovanju ne ve nihče drugi kakor on sam in pa njegova vlada, in sicer pod pogojem, da je vsa zadeva pod pečatom tajnosti. Obelodanitev odlikovanja se lahko izvrši še le po vojni. Izredno bom hvala Vaši ekselenci, ako mi brzojavno sporočite vest o odlikovanju, ki ga toplo priporočam z ozirom na gori navedene razloge.

Von Eckhardt.

Državni oddelek, ki je obelodanil to pismo, izjavlja, da Cronholm ni več švedski poslanik v Mehiki. V februarju t. l. ga je švedska vlada odstavila iz nenačelnega vzroka, nakar je šel v Californijo. Kje se nahaja zdaj, tajnik Lansing noče povedati. Da je bil Cronholm dober špijon za Nemčijo, dokazuje Eckhardtovo priporočilo, da ga nemški kavez odlikuje s kronskega reda drugega razreda.

Mehiški poslanik je dobil sinocel kopijo originalnega pisma, katero je takoj poslal v Mexico City. Bonillas je izjavil, da bo mehiška vlada naravno takoj uvedla preiskavo. Kaj bo storil Carranza s svojo vlado, je še težko vprašanje. Mehika v tem slučaju ni toliko prizadeta kot je Argentinija; toda dejstvo, da ima v svoji sredi tuje diplomate, ki zlorablja poslanstva neutralnih držav v špijonske svrhe, zadostuje, da ga mora odločiti.

Tukajšnji diplomatični krogi strme in se vprašujejo: „Kdo je zdaj na vrsti?“ Uradniki državnega departamenta se pa anejejo in — molče. Pravijo, da bodo metali karte, kakor se bo razvijala igra. Državni oddelek je napolnjen z „bombami“ v obliki tajnih dokumentov in vsak dokument je nov dokaz, kako je kajmerjevo zlato kupilo neutralne diplomate. Te „bombe“ bodo padale vsakikrat, kadar švedska ali katere druga neutralna država, ki pridejo na vrsto, skuša zatajiti svojo dvoobrazno politiko. Diplomati so zdaj prepričani, da ameriška vlada ni spala vsa tri leta, odkar traja vojna in da je, kar marljivo zbira evidence, ki pokazne vso infamijo nemške vlade v svetli luči.

Mexico City, 14. sept. — „Vaša novica me proklete malo zanima!“ Tako je danes odgovoril jezni glasom nemški poslanik Eckhardt, ko so mu povedali o novem odkritju v Washingtonu, da je priporočal kajmerjevo odlikovanje za švedskega poslanika. Tukaj javljajo, da je Folke Cronholm, bivši švedski poslanik, še zmiraj v Mehiki. Ernesto Garza Perez, podtajnik mehiškega

državnega oddelka pravi, da je Cronholm nadomestil Carl Andersonberg, prejšnji švedski konzul v Chicagu 24. februarja t. l.

Protinemske demonstracije v Čili.

Montevideo, 14. sept. — Tukaj so danes izbruhle velike protinemske demonstracije. Mnogi so pozdravljali Argentino zaradi odslovitve grofa Luxburga. Vlada je zastražila nemško poslanstvo in nemške trgovine s kondoni vojaštva.

Vojno stanje na Portugalskem.

Madrid, 14. sept. — Iz Lisbone poročajo, da je v Portugalski razglašeno vojno stanje vsled generalnega štrajka. Vse tovarne v Lisbonu so zaprte. Mnogo oseb, med temi tudi vojakov, je bilo ranjenih vsled eksploziviranja bomb.

Avstrija je odgovorila papežu.

Milan, 14. sept. — „Secolo“ poroča iz vatikanskih virov, da je papež prejel odgovor Avstrije na svojo mirovno noto. Vsebinske se ni znana, toda ugibljuje, da je vzel prijateljskem tonu. Separaten odgovor Nemčije se je zakasnil za nekaj dni in morda pride papežu v roke prihodnji teden. Nemčija bo odgovorila tudi v imenu Bolgarske in Turčije.

Bern, Švica, 14. sept. — Iz Rudolfa poročajo, da se tam pripravljajo za velik mirovni shod. Neki avstrijski diplomat, ki je prišel te dni v Švico, pravi, da Avstrija mora imeti mir še to jesen, kajti drugo zimo vojne ne bo več prenesla. Beda je neznoma in ljudstvo čimdalje bolj nezadovoljno. Dež in mrz in popolnoma uničil letino v najbogatejših krajih Ogrske in obljubljenega žita iz Rumunske ne morejo dobiti, ker nimajo potrebnih tovornih vlakov. Armada je požrla vse železniške vagona. Nastala je ogromna draginja.

80.000 delavcev na štrajku v Pragi.

Amsterdam, 14. sept. — 80.000 čeških delavcev je zaštrajkalo v Pragi vsled poostrenih prehranjevalnih naredb. Vlada je poslala nemške in madžarske vojske nad štrajkarje in prišlo je do krvavih bojov.

KORNILOVA VOJAŠKA RE-VOLTA IZIGRANA.

(Nadaljevanje s prejšnjimi)

Ima ljudstvo za seboj in kar je glavno — za seboj ima tudi brez malega vso armado. Ruski proletarijat je za njim in to pove jasno, zakaj se je moral Kornilov udati.

Revolta je pa naučila provizorično vlado, da popravi nedostatke in reorganizira armado, v kateri ne bo več prostora za uporno gibanje. Posebni odseki so na delu, da učvrstijo disciplino in upanje je, da bo nova Rusija kmalu v stanu stopiti v ofenzivo proti Nemcem, nakar se bodo ponavljali napadi toliko časa, dokler ne bodo zavezniki zmagali na vseh bojnih poljih.

Kereuski je danes podal sledečo izjavo: „Upor v armadi je popolnoma ponesrečil. Povzročitelji upora so v naših rokah in sodišču. — Vojaske odhori se bodo odslej bavili le z notranjimi zadevami in ne bodo več imeli opravka z reči vojaške strategije. Generala Aleksij in Verhovskij, ki sta s provizorično vlado, bosta nudila izvrstno pomoč v armadi in ljudstvu.“

SPLOŠNA STAVKA V SPRINGFIELDU.

Springfield Ill. — Prevzetnost in trmoglavost cestnoželezniške družbe in nekaterih delavskih nasprotnikov sta povzročili, da stavka okoli deset tisoč organiziranih delavcev.

Governor Lowden je povabil na konferenco odbor cestnoželezniških uslužbencev, ki ima prirediti v petek zjutraj ob devetih. Konferenca ima namen zhlizati obostranski in rezultat še ni znan, ko odhajajo te vrste v tisk.

Člani črkostavke in tiskarske unije so apelirali na izdajatelje listov, da v četrtek, da naj suspendirajo liste za nekaj dni. Izdajatelji so odklonili in črkostavci se pridružijo najbrže splošni stavki.

Telefonisti so se v četrtek tudi izjavili solidatne z drugimi delavci in rekli, da nehaajo z delom.

V četrtek je praktično počivalo delo v vsaki industriji, delali so le tesarji in črkostavci. Črkostavci so tako občutili restavracije in klubi, kajti bilo ni mesa, kruha in ledu.

V mestu sta dva polka vojaštva, ker je šerif Wheeler zahteval vojaško pomoč, češ, da se je bati nemirov. Delavci so popolnoma mirni in do sedaj vlada najzvarnejši red.

Cestnoželezniški uslužbenci zahtevajo priznanje organizacije. Zahteva je tako majhna, da je celotni interesni lahko priznajo, toda kompanija je bila dosedaj gluha za vse pametne besede.

Družba je sedaj iz New Yorka poslala svojega zastopnika, da se pogaja z uslužbenci. Izročena mu je polna oblast.

Pod mostovcem neke hiše v Oak Knollu so našli petnajst palčic dinamita in kapiče. Tukaj stanuje gospod iz Springfielda.

Delavci se smejejo tej vesti in najdbi, ki ima očiten namen očistiti delavce kot dinamitove, in pravijo, da je stvar z dinamitom preveč nerodno prirejena, da dobe izven norišnice enega samega človeka, ki verjame, da so dinamit položili delavci.

KADITE TILMAN OIGARE. Unjako izdelane Ibykus Oigare 10c S. N. P. J. Oigare 10c Tilman Oigar Co. AURORA, MINN.

Vse mogočni dolar. Ti noče iz neba pasti, ne moraš ga trdo prislužiti. Lahko je onemu denar zametavati, ki je močan in lahko zasluži. Ali kaj moreš ti ki si slab, izmučen in onemogel?

Prinese ti pogum, moč, bistre oči, zmoglost in veselje v tvoje življenje.

JUVITO prirodno zdravilo, katero je že tisočkrat povrnilo izgubljeno moč in še celo v takih slučajih ko so vsa druga sredstva odpovedala.

Pošljite še danes en dolar za en zavoje ali 5. dolarjev za šest zavojev „JUVITO ZDRAVILLO ZA NEMOČNE“.

JUVITO LABORATORY South Hill Branch 6, Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler SLOVENSKE ZDRAVILNE 638 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je izumil zdravilo, katero je že tisočkrat povrnilo izgubljeno moč in še celo v takih slučajih ko so vsa druga sredstva odpovedala.

Vse bolniki, ki prizadejejo po vsaki strani zdraviti se, morajo vedeti, da je to zdravilo, ki jih osvobodi vseh bolezni, ki jih imajo, in jih vrne v stanje popolne zdravosti.

Dr. Koler je izumil zdravilo, katero je že tisočkrat povrnilo izgubljeno moč in še celo v takih slučajih ko so vsa druga sredstva odpovedala.

Dr. Koler je izumil zdravilo, katero je že tisočkrat povrnilo izgubljeno moč in še celo v takih slučajih ko so vsa druga sredstva odpovedala.

Dr. Koler je izumil zdravilo, katero je že tisočkrat povrnilo izgubljeno moč in še celo v takih slučajih ko so vsa druga sredstva odpovedala.

Slovenska Narodna Podporna Jidnota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Iskorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 80. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik: John Vogrie, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovic, R. P. D. 4, box 80, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Josef Kubelj, 9409 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEŽNI ODBOR:
Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
P. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Rocksprings, Wyo.

POROTN ODBOR:
Anton Hrab, 811 — 95th Ave., New Duluth, Minn.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Peteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, 1a. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE":
Jože Zaveržnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:
P. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPRIČLIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAB, 311 — 35th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravitelstvo "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu naveden ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in tretjo četrtek v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Mi pošljite čim več prijateljev v stare domovine po najnižjih cenah. Pridržujemo 4 odstotno obresti na banke vloge. MOČNA, KONSERVATIVNA IN NAPREDNA INSTITUCIJA.

The P. C. & Y. Coal Company

IZ CRAFTON, PA.

potrebuje 25 Slovenskih premogarjev

za delo v njih rovi v Thornburg, Pa. Premog je 5 čevljev in 4 palce visok, ni vode, ne plina, dobra streha. Delavci dobro zaslužijo. Poučena kara do mesta. Pridite pripravljeni za delo ali pa se izglasite v uradu v Crafton, Pa. Pojavnila se dobe tudi na 804 House Building, Pittsburgh, Pa.

The Idamar Coal Company

POTREBUJE DO 100 PREMOGARJEV KATERI SO NAVAJENI DELATI V NIKEM LE 5 ČEVLJEV VISOKEM PREMOSOROVU.

Delavci tu zaslužijo od \$6.00 do \$10. dolarjev dnevno. Mi smo le dvakrat povisali plačo v tem letu in poleg tega še damo tudi nagrado in plačamo po najvišji lestvici. Odpriete svetilke se rabijo in premogarje plačamo, za vsako delo, ki ga naredi. Ako gledate za stalno delo potem pridite direktno do

Idamar, Indiana County, Pa.
Heshbon, Indiana County, Pa.
Dias, Indiana County, Pa.
Valley, Jefferson County, Pa.

z P. R. R. železnico in se izglasite pri Mr. Vernon F. Taylor v Indiana, Pa., ali pa pri Mr. Alfred Zala, 4 Smithfield St., Pittsburgh, Pa.

The Penn-Mary Coal Company

potrebuje 300 premogarjev

za razna dela. Naši rovi so v Heilwood, Pa., in v Clement, Pa., poleg P. R. R. in N. Y. C. R. R. železnice. Mi plačamo najvišjo lestvico v tem okraju in naši delavci zaslužijo od \$100 do \$165 na vsaka dva tedna. Stvar je odvisna od delavca koliko naj zasluži, ker mi imamo vedno dovolj vozov na razpolago za premog in tu ni nobenih delavskih neuredov. Dobre hiše, dobra pitna voda, cerkve in šole so tu.

Pridite pripravljeni za delo ali pa se oglasite pri General Manager F. R. JOHNS v Heilwood, Pa.

LJUBEZEN IN RODOLJUBJE.

Spisal Fran Govékar.

(Nadaljevanje)

Sklonil se je, postavil mizico pokonci ter začel pobirati materine relikvije. Vsem se je poznalo, da so bile čisto v potnih, morda tudi od solz mokrih rokah...

Kres je položil vse na mizo... zamislil se... a se zdajci zopet zbudil iz svojih misli, pohitel k materi, objel ji sivo glavo ter jo poljubil na usta šepetaje: "Ti uboga, dobra moja mami!"

Tedaj pa je začel težke očetove korake in Minkino ihtenje. Naglo si je otrli solzne oči ter jima šel nasproti.

V tem sta prišla v sobo oče in sestra. Oče je bil jedva na pol oblečen, blede, a miren.

"Tako si torej zdihnila sama, zapuščena, kakor si živila, svojo dušo! — Počivaj v miru, draga Marica!" je dejal starec ter jo prekrizal.

"Ah, umrla je nama mati med tem, ko sva plesala!" je ihtela Minka.

"Kakor ji je bilo usojeno, Minka!... Brez božje volje se ne zgodi ničesar; zato ne plaš! — Jo je tolažil oče; Josip pa je stal molče ob materinem znojju.

V sobo so hiteli od vseh strani hlapci in dekle. Ženske so jokale in glasno javkale, moški pa so stali na strani ter na pol zvedavo, na pol tužno zeli na mrtvo.

Kmalu so se začeli meniti o mrtvaškem odru. Minka je izročila kuharici ključke do shrambe za perilo, hlapci pa so začeli prestavljati in odnašati pohištvo ter odnašati deske.

Kres je peljal očeta in sestro počivat, potem pa se je vrnil v svojo sobo. Več ur je stopal po stanovanju gori in doli. Misli in čuti so se drveli ter izpreminjali v njegovem sreču z neznanstveno hitrostjo. Ni se mogel umiriti.

Prevara, nezvestoba, izdajstvo prijatelja Dolžana je pretresala do dna duše... Vedno in vedno si je prigovarjal, da ta vest morda vendar ni resnična, ali pa vsaj pretirana... Spominjati se pa Rubbachovega triumfiranja, njegove grožnje in samozavesti, je izgubil zopet vsako najmanjšo nado...

"Podpiral, delal sem za neznačajneža, ki se je okoristil, kdo ve kako, ob velikanski škodi narodov!" — Ta misel ga je pekla, grizla, bodla in trapila, da je zdihoval zaradi nje, kakor bi bil privezan na mučniško kolo. Pobegnil bi, sam sebi bi se rad skril — če bi mogel... če bi smel! — A ne sme. Čast njegova in njegovih prijateljev, čast in ugled njegove stranke zahteva, da vztraja kot hraber vojščak do zadnjega trenutka, do smrti na svojem mestu... Ostal bo, boril se, zmagal, ali padel... Čast pa si hoče rešiti, naj velja, kar hoče...

In spomnil se je zopet svoje matere. Izgubil jo je naenkrat, kakor bi mu jo kdo ubil... Spominjal se je potem vseh dogodkov od prve zavedne mladosti do današnjih dni, v katerih je bila središče mati.

Šele pozno v jutro je zadremal, sedeč oblečen na zofi...

A le za nekaj ur. Že sredi dopoldneva sta prihitela Kočvar in Orožen k njemu, sporočajoč mu, da je sklicel baron Rubbach z županovim dovoljenjem že za danes popoldne v gostilni "Pri novem svetu" shod Dolžanovih volilcev. Agitatorji da letajo po hišah, vabijo ljudi na shod, in pisni plakati da so nabiti po uličnih stenah, ki nazarujejo, velike politične zanimivosti... Ker je ravno nedelja, se snide izvestno veliko naroda. Ruvalo se bo proti Dolžanu, proti narodni stranki. "Branku," proti Kresu in prijateljem... Treba se pripraviti na velike skandale; saj nasprotniki bodo kaj lahko nahujskali narod, ki je bil osleparjen za vse, kar so mu obljubljali prijatelji...

"Čim prej, tem bolje," je dejal Kres. "Narod naš ni tako nerazsoden, da bi tudi v tem slučaju ne razločeval med odkritosrčnimi prijatelji in hinavskimi komedijanti. Pripravimo se, da mu povemo vse resnice, potem pa naj sodi! — Veliko krivice je že zadelo Slovence, mnogokdo je obupaval o bodočnosti, a preživeli so vse nepravice, polagoma i nova si priborili, kar jim je bilo zvišalo ali s silo vzeto. Napredovali smo in napredovali bomo nevdružno, dokler bo živel v narodnem telesu čut ponosa in moralnosti... Ministrstvo bo padlo za ministrstvom, naš narod pa bo stal vedno čil in krepak, v popolni zavesti svoje žalostne, a slavne zgodovine, svoje duševne, ošabne nemake, madjarske in italijanske sosedne daleke, nadkritljajoče zmožnosti in jeklene volje... Tudi ta vihar pomine in iznova posije na nas solnce miru in zadovoljnosti."

Po velikanski razburjenosti se je naselil v Kresovo srece popolen mir. Tešil in navduševal je torej prijatelja, ki sta obupavala, ter si z lastnimi besedami množil čim dlje tudi svoj pogum.

Domenili so se, da poidejo skupaj k shodu pa so in se bodo podpirali ondi z vsemi sredstvi. Zlasti pa so sklenili, krepko postaviti se v bran, če bi hotela izživati Rubbachova stranka med narodom neslogo in prepir. Kres sam hoče predlagati nezaupniga poslanca Dolžana v dokaz, da obsoja dejanje njegove in da ni z njim v nikakem soglasju.

Orožen in Kočvar sta sta potem kropit Kresovo ter tolažit Minko in starega Kresa; Josip pa je šel v župnišče dogovoriti se zaradi materine pokopa.

Župnik ga je sprejel že na stopnicah, izražajoč mu svoje iskreno sožalje. Potem ga je peljal v svojo pisarno, kjer sta se domenila glede maš, zvonenja in spreveda. Pokoplje naj se mati z največjo svečanostjo.

"Tako je torej vse v redu... Sedaj pa poslušajte še mene, ki Vam moram povedati po želji blage pokojnice njene poslednje želje," je dejal končno stari gospod.

Vstal je, odprl v svoji pisarni mizo s ključem malo predalo ter vzel iz njega veliko kuverto z velikim pečatom.

"To pismo mi je izročila Vaša mati že pred tremi leti z naročilom, da je odprem takoj po njeni smrti ter je izročim Vam ali pa gospodičini Minki," je govoril župnik ter vzpel iz kuverte velik list. "Evo, oporoke Vaše gospe matere... napravila jo je ob popolni zavednosti v pričjo mene in gospoda kaplana tule, v tej sobi."

In izročil mu je pismo. Kres pa je čital, da zapušča mati vsakemu svojih treh otrok enako svoto dvajsetih tisoč... cerkvi za maše dva tisoč... siromakom v Taboru pa tri tisoč goldinarjev...

Solze so se mu silele v oči... otrli si jih je ter se naglo poslovil.

XV.

Vsi gostinjski prostori "Pri novem svetu" so bili natlačeni polni ljudi. Glasno razgovarjanje, grohot, prepir, vzkliki in udarci po mizah in tleh so se čuli daleč po okoličih. V veži so stali trije veliki sodi piva in vina... ljudje pa so si točili sami ter si napivali... Že ni bilo dobiti nobenega stola več, a vendar so prihajali še vedno novi gostje. Rubbachovi agitatorji in skrivnostni plakati so imeli torej velik uspeh.

Kres je s prijatelji sedel v mali družbi čitalnišarjev v predzadnji sobi. Čakali so radovedno, kaj dožive... Rubbacha še ni bilo v gostilni.

Okoli štirih pa je prišel v družbi mnogih prijateljev, veleposestnikov in upokojenih višjih uradnikov, samih bivših članov razpadle kazine.

Ko je šel mimo Kresove družbe, je stegnil vrat nazaj k svojim ter dejal porogljivo:

"Bravo! — tudi njegovi mešetarji so tu!"

Potem pa je stopil naglo v drugo sobo. Gostje so večinoma vstajali ter pozdravljali barona, ki je, milostno se muzeje, stisnil temu in onemu roko.

Orožen pa je planil, od jeze se tresoč in divje zroč izza mize ter hropel: "Ali niste čuli! — Zabil nas je! — Prokleto, jaz hočem naučiti tega barončiča dostojnosti!"

In hotel je za baronom. Kres pa ga je prijel krepko za roko.

"Stoj!" mu je dejal napol tiho. "Ako je aristokrat sirov, bodimo mi tem finejši... ako so Rubbachovi osebnosti, bodimo mi tem stvarnejši!"

"Poravnamo se drugo pot... Danes nas čaka kaj najnežnejša!" je miril tudi Kočvar razkačenega prijatelja.

Tedaj pa se je začel zvonec. Iz vseh sob so drli ljudje v dvorano, kjer je stal baron Rubbach na stolu ter čakal, da nastane mir... Tudi Kres in tovariši so se preinili v prvo sobo.

Potem pa je začel govoriti baron:

"Dragi rojaki! — Preljubi prijatelji! — Zahvaljujem vam, da ste se ozvali v tako obilnem številu mojemu povabilu. To je dokaz, da ste politično zreli in nenavadno prosvetljeni možje. Vsa čast vam! — Sklicel sem ta shod s privoljenjem velezaslužnega gospoda župana tako nenadoma zato, ker se je prizadela še bolj nepričakovano vam vsem, predragi prijatelji, ravno včeraj nezalishana krivica... Človek, kateremu ste s svetim zaupanjem izročili največje dostojanstvo, da zastopa vaše koristi, brani vaše pravice ter vam izvojuje nove dobrote... ta človek vas je večernj nesramno izdal in zatajil."

"Kdo? — kdo? — Dolžana menite? — To je laž! — Dokazi!" so se začeli vzklikati in množica je začela nejevoljna mrmrati. Baron je pozvonil in nastala je tišina.

"Dokaze vam podam takoj, predragi rojaki," je začel samozvestno baron. "Kakor je menda večinoma znano, je izdelalo sedanje ministrstvo na Dunaju predlogo, ki bi bila v največjo škodo masi naroda, t. j. kmetom, obrtnikom in delavcem. Korist od nje pa bi imeli le nekateri. Proti tej predlogi so vstali vsi pošteni in zares, narodni zastopniki ter jo pobijali, kakor so le mogli. Mesece dolgo so se pripravljali na odločen boj proti ministrstvu in njegovi predlogi... Agitirali so po časniki, shodih, društvi... storili vse, da le obvarujejo svoje volilce ogromne krivice, nepovračljive škode. In njihov rodoljubni trud je imel velike uspehe. Večina državnih poslancev je bila pridobljena proti vladi... Z mirno vestjo so zasidli včeraj vestni in pravični narodni zastopniki svoje seje v parlamentu, pričakujoč brez skrbi glasovanja. Ko pa se je izglasovalo, so zvedeli, da so vendar propadli, da je predloga sprejeta."

"Sramota! — Fej!" so vzklikali nekateri.

"Da, sramota in fej, onim, ki so zadali svojemu narodu največje rano... ki so obljubili svojem volilecemu kruha, a jim dali kamen! — Izdajalec so, ki ne zaslužijo imena poslancev, pač pa najostreje kazni. — In glejte, med temi izdajalci, ki so se izneverili v zadnji minuti svoji častni besedi; ki so zatajili vse poštenje; ki so mislili le nase, na svojo korist; med izdajalci, ki se bodo greti zdej ob krivici, prizadeti volilecem, med temi propalci, ki je tudi naš poslanec, gospod Božidar Dolžan!"

"Ali je mogoče? — Skandal! — Fej! — Slep! — Hinavec! — Krvose! — Fej, fej!"

Vseh prisotnikov s eje polastilo velikansko vznemirjenje. Glasno so se začeli razgovarjati... čuli so se ogroženi vzkliki, psovke, grožnje in kletvice.

Baron pa je pozvonil ter nadaljeval:

(Dalje sledi.)

Straža.

Milan Pugelj.

Čudno, nenadno vzdrhtevanje njegovih trepalnic, dalje neke plašne poteze, ki se mu naenkrat sredi govora zberog krog ust in enako naglo zopet razkrope, trepetanje njegovih hladnih in belih prstov, vse to me spominja pri njem na vojsko. To so spomini, ki so se zagrizli v živčevje. Teh se ne iznebi več.

Velik je, črn in blede, zobe ima bleščeče bele in zdrave. Včasih kadar se zasmeje, šine iz teh zob samo za hip sirov, živalski žarek. Vse je kakor oduren blisk, ki človeka stresa do mozga. Tudi to je ostalo iz vojskinih grozot. Tam je doživel trenutke, kjer ga je pretresal tak grozen smeh.

Pravil sem mu, koliko strašnega, pretresljivega smo čitali o vojski. O materi, ki je pletla sinu nogavice. Izve, da je v bolnici, pri njej jih nese tja. Da mu jih, a sir jih ne more več rabiti, ker nimajo nog. O črni pošasti, zvestem psu, ki je iskal in našel ponoči na bojnem polju svojega ubitega gospodarja in ga vlekel domov. In še toliko in toliko o mladih žrtvah, ki so umrle z domoljubno pesnijo na ustih.

Ni, vse ni, je majal z glavico. In pričel je praviti.

Ukazano mi je bilo, da stražim na holmu. Eden tistih gričev je bil, ki so ležali po ogromni ravni, vsi enaki, nenadoma butajoč iz tal, kakor bi jih naričil ogromni krt. Človeškega bivališča ni bilo ne na desno in ne na levo. Rohtanje boja je bilo preplahilo tudi ptice in šele v mraku so se pojavile šrne silhuete velikih široko plahutajočih ptic, ki so obletavalu in preletavali ravnino in se odurno zadirali.

Ko sem prišel na holm, je bil že trden mrak. Meni nasproti, tam, kjer se je spuščal grič najostreje v dolino, je stalo troje ali četvero debel nekega drevja brez listja. Morda je bilo to drevje strah tega gromenja in šumenja pa se je vsled groze osulo, nemara so mimo in skozi te veje frčale krogle in odnesle s seboj vse je in vejice in listje.

Po nebu so se vozili počasi oblaki. Sivi in modrikasti, združeni v ogromne čete, so se plazili proti jugu. Svetili so si, za njimi je sijala luna. In ko so se vlekle preko neba prozornije plasti, je stopilo iz mraka goló in obtrgano vejevje drevja kakor skupina križev. Bilo je ubogo, revno in zdelo se je, kakor da prosí usmiljenje te velike zverinjsko-pošastne oblake, ki se plazijo na jug in vso to ogromno črno nebo, ki se spne v temi nad nesrečno krajino.

Vse je molčalo, ptičev ni bilo več. Gluha temina je zagrinjala vso daljavo in sredi nje je šumel še nepretrgano dalje grom topov in prasketanje pušk, ki se je naselilo v ušesih s tako strahovitostjo kakor bi bilo zrastle obenem v sluhom ali vidom. Ti stojiš tam vse je tiho, a po tvoji glavi poka prasketata in neprestano buči. Nervozen si, sunkoma grabiš za orodje, glavo mečeš zdej tja, zdej sen in iz teme oblikuješ v svoji fantaziji ljudi, ki jih ni.

Na stražo sem prišel v gostem mraku, a pozneje se je deloma razsvetlilo, le še tančice oblakov so se vlekle preko lune in propuščale zdej več in zdej manj blede in negotove svetlobe. Daleč za mojim hrbtom je zvenel z mnogimi odmevi glas trobente, ki je naznanjal vojski čas pokoja. Domislil sem se na svojo sobo, na luč na mizi, na knjigo in videl sem se naenkrat, kako se vračam iz kavarn po slabo razsvetljeni ulici, odpenjam površnik in segam v žep zdej na hlačah. In videl sem tudi svojo izvoljenko, ženo drugega... ah, to ne spada v to povest.

Nenadoma se zbudim iz sanj, gledam predse kakor od spanja omamljen, gledam in obliže me megla groze. Tam ob deblih, dvajset korakov od mene, kdo kleči tam? Puško ima položeno ob licu, namerjeno vame in ves je kakor ulit iz črne železa. To je sovražna straža!

Vržen se na zemljo, namerim puško in kričim: Kdo si? Kdo si? — Ker ni odziva, ustrelim. Na koncu cevi se zablisne, v notrini praskne in nalahko zadisi po smodniku. Mesečina krog mene se zmeša z rahlim dimom, ki se naglo razkroja in razgublja.

Moj sovražnik kleči dalje in meri vame. Pričakovati je, da iz-

proži vsak trenutek, in posledice takega hipa bo, da se mi skloni obraz na mrlo in rošno travo. Kroglja se mi zabode skozi teme in vrat v notranjost. Takoj izgubim zavest in v nekaj minutah me ni več med živimi.

Kdo je! zakričim rezko in divje, da me zaboli grlo. Čakaj, vraga! — V novič namerim in naglo izprožim. Zopet blisk koncem cevi, ki zmeša pogled, rahla meglica pred menoj, ki se razgublja in vonj po smodniku. Zrak je naenkrat zopet čist in pred sabo, dvajset korakov od mene, vidim vojaka, klečečega temo ob deblih, prislanjajočega puško na lice, neizprosnega, strašnega. To je gotovo sovražna straža, si mislim. Med tem, ko sem se jaz raztresel v svojih mislih, ko sem videl samega sebe, idočega zvečer po ulici, v kateri stoji hiša, kjer stanujem, zvečer pred sabo tisto zame tako usodopolno žensko, se je priplazila straža po holmu navzgor, potleknila ob debelu in namerila. Potulil sem se, kakor bi me zavili v lesene šivanke, ki me zabadajo od vseh strani, a hip nato me je žgalo, kakor bi me potaknili v krop. Zobje so mi šklepetali in v divji zmedenosti sem zakričal: Zakaj ne streljaš? Streljaj vendar že!

Ni! On kleči in meri. Z desničico pritiskam na puško, ali položiti noče. Vidim naenkrat, da sem že toliko zmeden, da grabim in tlačim na nepravem kraju. Primen prav in izprožim dvakrat za povrstjo. Pred menoj se dvigne oblak dima, ki mi odtrga izpred oči strašnega sovraga. Ko se raztadi, je tema gostejša; drevje v tjeji skoro izgine. Le še vrhovi se kažejo v negotovi slutnji, debel ni. Preko neba se vale temni gosti oblaki, ki so zakrili luno. Jaz ležim in čakam. Gledam in oči me pečejo. Polagoma se odmotava zopet deblo, eno, dve, tri, tik njih je polagoma razkriva nesiguren obris, čokat, nizek, kakor težek panj. To je sovražnik. Trudim se, da bi bil miren. Hočem, da mi bodi vseeno. Puško položim v travo in se oglašim. He, pravim, he, kdo si, odzovi se. Ako nočeš ti streljati, tudi jaz ne bom. Človek sem — tudi v vojski. Čemu klečiš naprej, čemu, če prav vidim, meriš? Pogled! Jaz sem vrzel puško v travo! Ali me, vraga, ne razumeš?

Ni! Razsvetlilo se je in vidim ga natančneje. Obraz mu senčijo kapa, zato mu ni mogoče razločiti lica. Ali dobro opažam, kako tiše puško pod oko in meri krečvito in sovražno. Tiho, tihotapsko skoro dvignem k sebi puško, pomerim in ustrelim. Prisegel bi, da sem ga zadel. Glavo je zganil, kapa mu je zlezla globlje na obrazu. Zdej se zvali na kup jaz čakam Roke mu odnehajo, z njimi puška. Ali ne zgodi se, kar pričakujem. On se ne zvali na kup, roke mu ne omahnejo, puška mu sloni ob licu. Sovrag meri naprej, torej še ni mrtvev. Ali živim v sanjah, se vprašam in potipljem z levico oko, ki je odprto in gleda in vidi. Pričam se, če res vidi. Pogledam kvišku v oblake, ki plavajo naprej in naprej. Pomajem pred glavico s cevjo puške in vidim, kako se giblje. Torej to niso sanje. Jaz čujem, ležim v travi in streljam na sovražnika, ki kleči ob deblih. Mogoče je torej to, da več ne zaženem, dasi vem, kako dober strelce sem. Imel sem pred sabo sovražno stražo v silni oddaljenosti, samo krugulj bi jo videl in jaz, a ustrelil sem jo s prvim strelom. Podrl sem za skalami skritega sovražnika, od katerega sem videl od časa do časa samo čelo. V čelo sem ga zadel. Prime me srd, tisti

topi, hladni srd, ki se me briga za lastno "nevarnost". Vstajam stopim tri korake naprej in rim.

Tak streljaj, ako si ako nisi pošast! Kričim. Na strelin sam in vidim natančno, kako se je premaknila sovražna kapa na stran. Zalaj je prišel! Ves njegov život nekoliko zganil. Ali zakaj? Pusti puško! Padem nazaj v travo in vlečem izza pasa novo je. Še enkrat, sklenem pri sebi, strelin, potem skočim nad kopitom. Teko mi dvije, že znane ure. Za mano v daljini odbijajo odmevi trobente. Jo vojsko hude že na noge se že nagiblje noč! Ustrelim doma, prej kakor sem mislil, dim, da je strel brez uspeha vražna straža kleči in meri. Sem hladen, zdej bi se me smrti. Vstanem, obrnem se, narobe, dvignem jo in planim. Letim nekoliko v ozker se mi mekaže noge med ko travo in neko nizko grmahom od strani, a pri udarci: oh meri mimo men prej. Zgrabim ga za ramo in tim tako, kakor bi prijel hladno je in trdo. Stresem kkrat, primem za vrat, ponika in vse se zanaeja kakor lesen a vrat se ne vda. To je urli strese preko možgan, in na poklekem, prižgem žveplen mu posvetim pod kuno. Oči odprte, bele brez punčice, čelkrat prestreljeno, a brez krvi ne nekoliko odprte, lica rum prebodena od krogelj, brat vrat enako. Potipljem roke, že puško in so trde in mrzle iz železa. Čudno mi je. Zvrnem po tleh, tako, da se vanj us kolenom. Grem nazaj na mesto in se tresem od mrazu in svoje razburjenosti dim, da sem se vojskoval z čem, streljal vanj in kričal njim. To je bil eden tistih, rih telo je ostalo, ko so izli v nekem smrtnem, mrtvaškem ču. Takih je bilo mnogo.

Ali to vse: bila je stra Glejte, že zdaj, ko sem prvi je stresel! Tudi povedal ne več. Pustimo to!

CENA MOKI PADE MOGOČO OKTOBRU.

Washington, D. C. — V petičnih krogih govore, da bodo ne za moko takoj padle, ko se dejo licenziranje za elevator. Vsled tega pričakujejo, da cena za moko okoli prvega oktobra za tri dolarje pri sode. To res zgodi, potem bo ljudje prihranjenih \$30,000,000 na sec, ker mesečno porabijo 10,000 sodov moke.

NAZKANILLO ROJAKOM

v Johnstown, Pa., in okoličnem sem preselil mojo krojaško delnico iz 510 Central Ave. na Ohio St. Prevzel sem v njej tudi kegljišče in Pool room, rej imam sedaj vse skupaj v eno poslopju. To se priporoča rojakom za izdelovanje zimobleke in površnikov.

TONY FORTUNA.

322 Ohio Street, Johnstown.

NAPREDEK.

Prosveta piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s temi idejami, podpiraj trgovce, oglašajo v Prosveti. V salo mam vse za vsakdanje potrebe ne po zmerni ceni.

ANTON ZORNIX

Kermis, Pa.

Ako ne zaslužite toliko kot bi morali.

Ako ne delate v popolnoma varnem premogorovu.

Ako delate v takem kraju kjer so vaše noge mokre.

Ako delate v takem kraju kjer ste nevarni, da robite revmatizem.

Ako delate kjer je plin.

Ako delate v kraju kjer ste vedno nevarni, da vas ubije.

Ako delate kjer strelja nad glavo ni popolnoma varna.

Ako delate v kraju kjer morate izbirati premog iz med škrlavine.

Potem pa pridite k nam. Mi imamo popolnoma modernoreprejani premogorovi v West Point, Ohio, in je le devet milj od daljen od velikega mesta East Liverpool, Ohio, kjer je dosti zabave. Fakt je, da mi imamo najboljši premogorovi v državi. Ohio in mi potrebujemo že 50 premogorjev. Ako niste zadovoljni tam kjer sedaj delate pridite k nam in gotovi smo, da boste pri nas zadovoljni v vseh ozirih.

Premogarji čitajte to